

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 zlr. 45 kr., miesięcznie 1 zlr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 zlr. 30 kr., miesięcznie 1 zlr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Francya. — Belgia. — Holandya. — Włochy. — Szwecya. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Azja. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Przegląd miesięczny gal. kasy oszczędności. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Pobył Ich Mości Cesarstwa w Wenecyi. — Wiadomości bieżące. — Nowiny dworu. — Recepcye u ambasadora francuskiego. — Sady małżeńskie. — Instancya kongregacyi weneckiej. — Organizacya wyższego nawigacyjnego kursu w handlowej i nawigacyjnej akademii w Tryeście.)

Wiedeń, 29go listop. *Gazeta Wied.* ogłasza następującą depeze telegraficzną Jego Exc. Namiestnika w Wenecyi do Jego Exc. ministra spraw wewnętrznych: „Wenecya, 28. listopada.

We środe dnia 26. b. m. raczył Jego Cesarska Mość przyjmować uszanowanie duchowieństwa, jeneralcji i korpusu oficerów, potem wszystkich władz cywilnych. Następnie przyjmował Najjaśniejszy Pan nadwyzczajnego Legata Jego Świątobliwości, kardynała-arcybiskupa Viale Prela.

Wieczorem plac św. Marka świetnie iluminowany przepelniony był tłumem masek, które się potem udały do teatru Fenice.

Ich Mość Cesarstwo raczyli zaszczyścić tę zabawę przez dwie godziny swą obecnością. Liczba widzów i masek była bardzo wielka. We czwartek dnia 27. b. m. raczyli Ich Mość Cesarstwo przyjmować na recepcyi wyższą Szlachtę, mianowicie Cesarzowa damy i panów, Cesarz panów tylko.

Wieczór zaszczytili Ich Mość Cesarstwo teatr „Fenice“ swą obecnością.

— Jego królewicz. Mość książę August z Sachsen-Koburg Gotha i jego małżonka Klementyna księżniczka Orleańska przybyli tu 26. b. m. i wysiedli w pałacu koburgskim.

— Jego Excelencya minister handlu, pan Toggenburg powrócił 27. b. m. o godzinie 7. wieczór z Wenecyi.

— Jej Excelencye baronowa Bourqueney, małżonka ces. francuskiego ambasadora, miała niedawno audyencyę u Jej Mości Cesarzowy i otwiera na dniu 1., 2. i 3. grudnia od godziny 8—10 wielką recepcyę w swych salonach.

— W Pradze i innych dyecezyach czeskich (Königgrätz, Litomierzycy i Budweis) zostały już ukonstytuowane sady małżeńskie. Także odbywają się w tych miejscach konferencye duchowne, dla ułożenia bliższych postanowień względem wykonania nowej ustawy małżeńskiej.

— W Wenecyi odbyła się 24. b. m. uroczysta instalacya centralnej kongregacyi weneckiej, zaprowadzonej najwyzszem dekretem z 15. lipca 1855.

Jego Excelencya Namiestnik, w którego ręce deputowani składali przysięgę, miał do nich stosowną przemowę o ich powołaniu i ufności, jaką pokłada w nich Jego Mość Cesarz. Jego Excelencya p. Citadella Vigodarzere odpowiedział w imieniu wszystkich deputowanych; po mszy świętej w kościele parafialnym Śgo Szczepana składali wszyscy swe uszanowanie jenerał-gubernatorowi, a Jego Excelencya hrabia Radetzky przyjmował ich ze zwykłą uprzejmością.

— *Gazeta Wied.* donosi: Najwyzszem postanowieniem z 26. lipca 1852, którem zaprowadzono organizacyę szkół nawigacyjnych dla kształcenia kapitanów żeglugi morskiej i poruczników okrętowych, równie jak dla nauki dyrektorów małych statków, tudzież sterników, a w końcu także dla budowniczych okrętowych, raczył Jego c. k. Apostolska Mość dać potwierdzenie do rozpoczęcia wyższego, nawigacyjnego kursu w handlowej i nawigacyjnej akademii w Tryeście, przeczco tym, którzy się do tego powołani czują, nastreczy się sposobność przyswoić sobie gruntowniejsze ukształcenie w umiejętnościach nawigacyjnych, jakiego niższe szkoły nawigacyjne według swego przeznaczenia udzielić nie są w stanie, i przeczco także będą się mogli wykształcić zdadni nauczyciele tego zawodu.

Gdy uprzednie obrady co do zaprowadzenia tego wyższego kursu nawigacyjnego ukończono, i gdy względem naukowego planu zgodzili się zupełnie przynależne władze, raczył Jego c. k. Apost. Mość najwyzszem postanowieniem z 24. października b. r. potwier-

dzić zaproponowaną przez ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia organizacyę tego wyższego kursu nawigacyjnego.

Według tej organizacyi dzieli się kurs na dwa oddziały, mianowicie na

- a) nawigacyjno-astronomiczny i
- b) na oddział budowania okrętów.

Dwa oddziały spólnych przedmiotów naukowych są: wyższa matematyka i mechanika z zastosowaniem do marynarki, przeciwnie zaś będzie wykładana osobno astronomia nawigacyjna dla uczniów nawigacyjno-astronomicznych i nauka układania, obliczenia i rysowania planów okrętowych dla budowniczych okrętowych.

Dla uzyskania zdatnych kandydatów na urząd nauczycielski przy szkołach nawigacyjnych, których wykształcenie jest oraz zadaniem tego wyższego nawigacyjnego kursu, raczył Jego c. k. Apost. Mość przeznaczyć ośm stypendyów nawigacyjnych, z których trzy po 200 zlr. przeznaczone są dla utalentowanych uczniów wyższego kursu nawigacyjnego, trzy po 350 zlr. dla kandydatów urzędu nauczycielskiego matematyki i nawigacyi, a nakoniec dwa po 500 zlr. dla kandydatów urzędu nauczycielskiego budowania okrętów. Z początkiem tego roku szkolnego otworzono już ten wyższy kurs nawigacyjny.

Ameryka.

(Zawierzytelnienie posła angielskiego w Brazylii. — Wycieczki Indyan.)

Nowo mianowany poseł angielski przy dworze brazylijskim wręczał d. 13. września swe listy wierzytelne. W słowach przemowy jego do Cesarza Jego Mości widzieć się daje chęć gabinetu angielskiego, zagodzić nieprzyzwoite wystąpienie p. Jerningham dawniejszego zawiadowcy spraw W. Brytanii na dworze Brazylijskim. Następca jego i pełnomocny oraz minister p. Piotr Campbell Scarlett, tak się wyraził w mowie do Cesarza Jego Mości: „Odbierając listy najdosłojniejszej Monarchini Pani mojej, zawierzytelniające mię przy dworze Waszej Ces. Mości, odbieram oraz i polecenie wynurzyć W. Ces. Mości zupełny Jej królewski szacunek i szczerą życzliwość dobra Waszej Ces. Mości i Jej Mości Cesarzowej jako też całej familii Cesarskiej. Najgorętszem życzeniem Królowy Pani mej miłościwej jest wzmacniać węzły tej przyjaźni, która Ją już łączy z Majestatem W. Ces. Mości. Oceniając stanowisko, jakie Brazylija między państwami świata zajmuje, upatruje miłościwa Pani moja w niem dzieło światłych rządów i mądrości panującego Brazylii Monarchy. Anglia nie może nie widzieć, i to z najżywszą przychylności otuchą jak Brazylija postępuje, i co tworzą jej urządzenia, których skutki tem są pewniejsze, iż się opierają na zasadach monarchycznych co stanowią rękojmię wielkiej przyszłości dla kraju.“

W Oregonie odnieśli znowu Indyanie znaczne korzyści w walce z białymi. Cała kraina z północnej i wschodniej strony rzeki Day jest w ich ręku, a gubernator Stevens, który wyruszył dla układania się z nimi, został zmuszony do odwrotu.

Hiszpania.

(Zmiany w dyplomacyi. — Instalacya rady królewskiej. — Doniesienia z Mellili i Malagi. — Depesza z 24. listopada.)

Gazeta ogłasza dwa dekreta, z których jeden potwierdza dymisyę pana Pacheco z posady ambasadora przy dworze angielskim z uznaniem jego zasług i zdolności, a drugi mianuje na jego miejsce pana Gonzales Bravo. — Ten sam dziennik donosi: Wczoraj o godzinie 1. odbyła się w gmachu rady w obec licznego grona widzów instalacya rady królewskiej. Minister spraw zagranicznych, prezydent rady, wyjaśnił powód tego zgromadzenia i kazał odczytać dekret królewski względem przywrócenia rady państwa. Gdy potem radcy, koźmisarz fiskalny i sekretarz złożyli przysięgę, oświadczył minister w imieniu Królowy, że rada królewska jest już instalowana. Książę Walencyi — jak donosi *Epoca* — niemógł znajdować się na tej ceremonii dla lekkiej słabości. — Pomimo słabości marszałka Narvaeza odbyła się przecież w niedzielę nadwyzczajna rada ministeryalna w jego pomieszkaniu. — Dowiadujemy się — powiada *Diario Espanol*, że na tej radzie postanowiono ukarać surowo sprawców zaburzenia w Maladze. W niedzielę wieczór i w poniedziałek rano przyaresztowano w stolicy kilka osób, ale same nieznane dotąd nazwiska. — Z Mellili z 13. listopada donoszą dziennikowi *Hojas Autografas*, że gubernator twierdzy, p. Buceta, otrzymał rozkaz, poruczyć komendę placu pułkownikowi artylerji

panu José Munoz i udać się do Majoriki. Jenerał Baja z Tangier, który przybył odbierać kontrybucyę od Maurów nadbrzeżnych, nie zbliżył się jeszcze do tej twierdzy. — Z wyjątkiem Benesidlu są Maurowie spokojni. — O wypadkach w Maladze donoszą niewiele nowego. Niektórzy utrzymują, że na czele powstańców widziano jednego z najślawniejszych złodziei, imieniem „El Chato“. Wojsko miało dwanaście ludzi niezdolnych do boju, strata powstańców była znaczniejsza, mieli 20 ranionych i jeńców. D. 15. była Malaga zupełnie spokojna. Margrabia Duero, który na krótki czas przedtem przybył do Malagi, przyłączył się do władz miejscowych w obronie ustaw. Jenerałny kapitan Grenady wydał krótką odezwę do ludności, i udał się potem do Malagi. Załoga miasta liczyła w chwili powstania 400 ludzi. Koń jenerał-komendanta został raniony w przejeździe.

— Depesza z Madrytu z 24. listopada donosi: „Usunięto kilku urzędników sądowych. — Cena chleba podnosi się. — Rząd skonfiskował kilka składów broni. — Wieść, że Gonzales Bravo zrezygnował z ambasady w Londynie, jest bezzasadna. — Rząd zakupuje wiele zboża i maki.“

Francya.

(Przyjmowanie oficerów Rosyjskich w Paryżu. — Kąpiele w Plombières. — P. Bourrée przybył z Persyi. — P. Turgot odjeżdża.)

Paryż, 25. listopada. Minister spraw zagranicznych wyprawił wczoraj na cześć ambasady rosyjskiej świetną ucztę, na której znajdowało się 40 osób. Wzajemne toasty świadczyły o przyjaznych stosunkach, między Francją i Rosją.

Książę Prus, Fryderyk Wilhelm, ma przybyć 10. grudnia do Paryża. — Minister handlu potwierdził projekt prefekta Wogezów względem urządzenia zakładu kąpielnego w Plombières, czem Cesarz wielce się zajmuje, i powydawał już potrzebne rozporządzenia względem rozpoczęcia budowy. — Traktat handlowy z Rosją zawrząc ma poruczenie p. Morny; idzie jak słycać tylko o przywrócenie traktatu, który jeszcze w roku 1845 czy 1846 przepisany został, ale dotąd nieotrzymał ratyfikacji.

Dziś w południe odbyła się w St. Cloud rada ministeryalna pod prezydencją Cesarza. — Na dniu 3. grudnia ma być wyprawiony w Tuileryach wielki festyn na cześć bawiących w Paryżu oficerów eskadry rosyjskiej. Przedwczoraj przedstawiano ich admirałowi Hamelin; a wczoraj dawali im oficerowie rozmaitych korpusów armii lądowej i morskiej w Cherbourgu bal w ratuszu.

Pan Bourrée francuski ambasador przy dworze perskim ma temi dniami przybyć do Paryża. Sprawy poselstwa w Teheranie załatwia jeden z sekretarzy jego. — Margrabia Turgot odjeżdża dziś wieczór do Madrytu. Wczoraj miał długą audyencyę u Cesarza, a dziś zrana otrzymał od króla Walewskiego ostatnie instrukcyje. — Podług doniesień z Marsylii z 21. listopada przybył tam książę d'Antichi z Neapolu w przejeździe do Paryża.

Belgia.

(Ustęp z adresu w sprawie oświecenia publicznego.)

Bruxela, 19. listopada. Ustępy adresu w sprawie oświecenia publicznego i wsparcia ze strony rządu przyjęto w całości 6 głosami przeciw 1. Treść ich następująca:

„Izba reprezentantów podziela wraz z swym rządem chęć popierania nauki elementarnej i gymnazyjalnej, a również i uniwersytety zasługują na takie uwzględnienie i stać powinny zaufaniem publicznem. Wolność nauczyciela ograniczona jest wolnością sumienia uczniów jego, tudzież szczerem i konstytucyjnym poważaniem i szanowaniem religijnego wyznania familii, która w rządzie ma swego zastępcę odpowiedzialnego. Rząd W. król. Mości przywodząc w pamięć te zasady tkwiące w naszych instytucjach, i które chce silnie utrzymać i je szczerze wykonywać, dowiódł także i gorliwości swej o przyszłe dobro uniwersytetów i w tem też Izba reprezentantów jednego z nim jest zdania.“

Holandya.

(Nowiny dworu.)

Haga, 22. listopada. Królowa powróciła tu dzisiaj z swym najmłodszym synem Aleksandrem, z podróży przedsiębranej do krajów niemieckich.

Włochy.

(Finanse państwa papieżkiego.)

Z Rzymu piszą *Monitorowi* paryżkiemu z 16. listopada: „Rząd papieżki ogłosił bilans finansów za rok administracyjny 1854. Z dokumentu tego pokazuje się, że budżet z roku 1854 zawierał niedobór w kwocie 1,630.992 talarów. Gdy niedopisały dochody zwyczajne, musiano uciekać się do szczególnych dochodów, których procenta w połączeniu z przewyżką wydatków w rozmaitych gałęziach administracji, a mianowicie w ministeryum wojny, podniosły niedoboru w tym roku do 1,863.152 talarów, 36.6. Zwyczajne i nadzwyczajne dochody wszystkich ministeryów wynosiły 13,233.190 talarów. 27.6., wydatki zaś 14,832.237 talarów 75.6., do czego przyczyniły jeszcze powyższe szczególne wypadki w kwocie 264.104 talarów. By polepszyć stan finansów zaciągnął rząd papieżki rozmaite pożyczki w kwocie 3,310.338 talarów 53.6., z których po pokryciu niedoboru pozostało mu jeszcze funduszu rezerwowego w kwocie 1,447.236 talarów 16.6.“

Szwecya.

(Czynności sejmowe.)

Sztokholm, 18. listopada. Wydział konstytucyjny zażądał na propozycyę barona Yglas przedłożenia protokołów negocyacji względem oświadczenia neutralności (1853) i listopadowego traktatu z Anglią i Francją (1855). Wydział państwa uchwalił wczoraj odstąpić od wniesionej w izbie stanów przez pana Cederschöld mocy względem przyjęcia referentów, którzy gazetom mają komunikować sprawozdania o obradach sejmowych. — Przy sposobności przedłożenia budżetu kazał Jego Mość Król oświadczyć sejmowi, że na teźniejszszym sejmie nie trzeba jeszcze żądać pozwolenia kredytu na ufortyfikowanie stolicy, gdyż projekt ten poddany jeszcze jest pod rozpoznanie i sprawozdanie komisji.

Królestwo Polskie.

(Rozporządzenie względem pensyi emerytalnej. — Zniesienie zakazu wywożenia zboża za granicę.)

Warszawa, 26. listopada. *Gazeta Warszawska* ogłasza następujące rozporządzenie:

Rada administracyjna Królestwa w wykonaniu najdobrotliwszej woli Najjaśniejszego Pana, oznajmionej przez Namiestnika Królestwa pod dniem 21. maja (2. czerwca) 1856 roku, nr. 4.224 pozwalającej, ażeby wojskowym byłej armii Polskiej, którzy po przeniesieniu ich z trzeciej kategorii weszli do służby i pełnią takową nienaganie, jeśli przesłużą niemniej jak lat 20 po rokoshu, przyznawane było prawo do otrzymania pensyi emerytalnej z zaliczeniem czasu przed rokoshem wysłużonego i ażeby dobrodziejstwo to rozciągnięto i do rodzin pozostałych po urzędnikach w tej kategorii będących, którzy po wystąpieniu lat 20 po rokoshu życie zakończyli, rada administracyjna postanowiła co następuje:

Artykuł 1) Wojskowi byłej armii polskiej, tak ci, którzy znajdowali się w jej szeregach podczas wybuchu rokoshu w Królestwie na d. 17. (29.) listopada 1830 r. jak i ci, którzy wyszedłszy wcześniej ze służby wojskowej, weszli po tym dniu w szeregi powstańców, jeżeli po przywróceniu w Królestwie prawej władzy wstąpili do służby i zwolnieni będąc z 3. kategorii, wysłużyli lub wysłużą nienaganie najmniej lat 20 skończonych, otrzymywać mogą pensyę emerytalną, mającą się oznaczyć według ogólnych zasad emerytalnych, nie tylko za służbę po rokoshu odbytą, lecz i za lata przed rokoshem w byłym wojsku polskim wysłużone. Wdowy i dzieci nieletnie po tych osobach pozostałe, mogą także otrzymywać pensyę emerytalną, według ogólnych zasad emerytalnych.

Artykuł 2) Urzędnicy, którzy przed rokoshem byli w służbie cywilnej Królestwa, zaś podczas rokoshu weszli w szeregi powstańców, a po przywróceniu prawej władzy weszli znowu do służby i zwolnieni będąc z 3. kategorii, wysłużyli nienaganie lat 20 skończonych, mogą również otrzymywać pensyę emerytalną za lata przed rokoshem wysłużone, a także rodzinom ich służyć będzie dobrodziejstwo otrzymania pensyi.

Artykuł 3) Do liczby lat 20 skończonych, będącej według artykułu 1) i 2) warunkiem policzenia w poczet lat pensyę emerytalną jednających, służby przed rokoshem odbytej, należy nie tylko służba płatna z funduszów skarbu, lub pod opieką rządu zostających, lecz i służba z wyborów, oraz wszelkiego rodzaju służba nie płatna, rządowa lub pod opieką rządu zostająca, tudzież wszelka aplikacya i praktyka w tej służbie, za nominacyą lub urzędowem na piśmie powołaniem pełniona. Wszakże pensya emerytalna przyznawana być ma tylko w tym przypadku, jeśli osoba licząca taką służbę w poczet powyższych lat 20, przebyła w służbie płatnej rządowej lub pod opieką rządu zostającej i należącej do stowarzyszenia emerytalnego, bądź to przed rokoshem i po rokoshu razem, tyle lat, iż według ustaw emerytalnych, pensya emerytalna przyznana jej być może.

Artykuł 4) Do korzystania z dobrodziejstwa niniejszego postanowienia mają prawo nie tylko te z osób w artykule 1) i 2) wymienionych, które jeszcze obecnie w służbie pozostają, lecz i te, które wyszły ze służby, jak również rodziny po zmarłych, z zastrzeżeniem, że te osoby, które wyszły ze służby przed dniem 21. maja (2. czerwca) 1856 r., lub rodziny po zmarłych przed tym dniem, poczną korzystać z powyższego dobrodziejstwa od tegoż dnia dopiero.

Artykuł 5) Osoby w artykule 1) wymienione, lub rodziny po nich pozostałe, obowiązane będą, stosownie do artykułu 47. ustawy emerytalnej wojskowej z dnia 13. (25.) czerwca 1829 roku wnieść do funduszów stowarzyszenia emerytalnego cywilnego składkę emerytalną za lata w byłym wojsku Polskiem wysłużone.

Artykuł 6) Pensye emerytalne z dobrodziejstwa niniejszem postanowieniem objętego wynikające, z funduszów skarbowych płacone być mają o tyle, o ile przewyższać będą to, co z obowiązujących dotychczas przepisów emerytalnych należeć się okaże.

Artykuł 7) Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku praw zamieszczone być ma, komisji rządowej przychodów i skarbu, tudzież komisji emerytalnej poleconem zostaje.

Działo się w Warszawie d. 11. listopada 1856.

— *Gazeta Warszawska* ogłasza dalej następujące rozporządzenie:

Rada administracyjna Królestwa przekonawszy się ze złożonego przez komisję rządową spraw wewnętrznych i dachownych raportu, że stan tegorocznych urodzajów produktów rolniczych w królestwie nie budzi obawy o wyżywienie się miejscowej ludności i za-

patrując się na urządzenie w Cesarstwie, wedle których wywóz za granicę wszelkich artykułów żywności nie jest obecnie ograniczonym. Rada administracyjna Królestwa na przedstawienie tejże komisji rządowej, postanowiła i stanowi:

Art. 1. Poczynając od dnia 15. (27.) listopada r. b., uchylonym zostaje istniejący obecnie w Królestwie Polskiem zakaz wywozu za granicę: żyta, jęczmienia, owsa, grochu, mąki wszelkiego rodzaju, kaszy i kartofli.

Art. 2. Wydanie stosownych rozkazów do zarządu celnego w drodze oddzielnej nastąpi, zaś ogłoszenie niniejszego postanowienia komisji rządowej spraw wewnętrznych i duchownych poleca się.

Działo się w Warszawie dnia 30. października (11. listopada) 1856 roku.

Rosya.

(Urządzenie administracji cywilnej i wojskowej na Kaukazie. — Zatopione w Krymie okręta. — Flotyla śródziemna. — Doniesienia z Kokandy.)

Petersburg, 18. listopada. Od czasu zakończenia wojny zwracał rząd rosyjski szczególną uwagę na reorganizację cywilnej i wojskowej administracji na Kaukazie. Reformy te przeprowadza teraz powoli nowy namiestnik Kaukazyi książę Bariatyński. I tak, gdy z jednej strony strzeże wschodniej części Kaukazu od górskich szczepów pod dowództwem Szamila silny kordon wojskowy, którego centrum zostaje pod rozkazami Grommotina, utworzona została z drugiej strony nowa posada jenerał-gubernatora w Kutaidzie, któremu prócz wojsk lądowych oddano także pod rozkazy marynarkę czernomorskiej linii nadbrzeżnej. Ztąd strzeżą Rosyanie zachodniej części Kaukazu od górali Sefera Baszy. Na turecko-kaukazkiej granicy stoi korpus obserwacyjny pod dowództwem Chrulewa, a książę Bebutow w Tyflidzie prowadzi wojskową administrację tak zwanej zakaukazkiej krainy. W ostatnich czasach przybyła jeszcze jedna ważna instytucja, która rozszerza znacznie zakres działania namiestnika, i jak się zdaje, wywołana została szczególniej teraźniejszą walką między Afganistanem i Persją. Przy sztabie jenerałym namiestnika i komendanta oddzielnych korpusów kaukazkich ma istnieć tak zwana dyżurna morską, złożoną z kontradmirała i kilku oficerów. W tej władzy mają się koncentrować nie tylko wszystkie sprawy marynarki u wschodniego wybrzeża czarnego morza, ale także sprawy floty kaspjskiej, okrętów krążących u wybrzeża kaukazkiego, floty wiosłowej Kozaków na morzu azowskiem, i wszystkie korespondencje z najwyższą władzą marynarki. Oficerowie wybierani będą do tego z floty bałtyckiej i czernomorskiej. — Dodatkowo dowiadujemy się, że liczba zatopionych w zatoce Sebastopola okrętów rosyjskich wynosi w ogóle 70 statków. Z poszukiwań okazało się, że okręta liniowe: „Paryż“, „Wielki Książę Konstanty“, „Marya“ i „Czesme“ legły bokiem na dnie morza, i są już nie do użytku. Przeciwnie okręt liniowy „Chrabry“, „Gromnosec“, „Odesa“, „Krym“ i „Turok“ stoją prosto i mogłoby być z równą łatwością wydobyte jak „Chersounes“ i kilka okrętów transportowych. — Wyślana na morze śródziemne eskadra pod dowództwem kontradmirała Behrens ma 2488 ludzi załogi, między tymi 1 kontradmirał, 9 oficerów sztabowych, 91 wyższych oficerów, 24 gwardzistów marynarki, 36 kadetów itd.

Według doniesienia dziennika *Ruski Wjestnik* o losie kilku kozaków, którzy w latach 1850—1852 byli w niewoli Kokandów, przedsięwziął Szach Kokandy w lutym ostatniego roku w 12 dział obłężenie Taszkentu. Wojsko, broniące miasta, miało tylko 8 dział, lecz kilku Begów, którzy byli sprzymierzeni z Chanem Kokandy, przeszło w dwa działa na drugą stronę, i obłężenie zwinięto. (Taszkent liczą do Kokandy). W Kokandzie było wielu zbiegłych Rosyan i Tatarów w służbie Chana, którzy, chociaż publicznie przeszli na Islam, mają się potajemnie według doniesienia Kozaków wierne trzymać kościoła prawosławnego, co by dla Rosyan mogło być ze wszech miar ważnym punktem oparcia się.

Azya.

(Nie pewnego w Heracie.)

Z **Teberanu** donoszą *Monitorowi* pod dniem 22. października: „O Heracie niemożna donieść nie pewnego zdaje się jednak, że nadzieja otrzymania miasta za pomocą układów spełzła na niczem. Wiadomości o prawdziwym położeniu obłożonych są bardzo niepewne; słychać, że cierpią głód; ale i wojska Szacha niemają się także czem żywić. Bokharscy kupcy, którzy opuścili Herat przed czterema tygodniami, zapewniają, że wtedy prawie nieczuli jeszcze mieszkańcy obłożenia, nieprzyjaciel blokował wprawdzie główne bramy, ale innemi wnioskami nadchodziły bez przeszkody transporta żywności a nawet całe karawany do miasta.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Berlin, 29. listopada. Jego Mość Król zagaik dziś osobiście posiedzenie sejmku mową od tronu.

Paryż, 28. listopada. *Monitor* donosi, że Ethem Basza mianowany został ministrem spraw zagranicznych wys. Porty. Fuad Basza i Ali Basza powołani są do gabinetu na ministrów bez portefeju. — *Constitutionnel* w artykule o Szwajcaryj oświadcza, że jeszcze nie ma pewności co do załatwienia kwestyi neuenburgskiej, lubo mocarstwa nie mogą się sprzeciwiać zbrojnej interwencji.

Paryż, 29. listopada. *Constitutionnel* donosi, że w Tuileryach robią już przygotowania na spodziewane w tych dniach przybycie

Cesarstwa. — Dziennik *Verite* zawiera artykuł o polityce lorda Palmerstona. — *Constitutionnel* wspomina o depeszy potwierdzającej także zajęcie Heratu.

Genua, 27. listopada. Synowie królewscy przybyli do Genuy i zabawią tu cały tydzień. Cesarzowa matka rosyjska zwiedzała powtórnie okolice nad rzeką Var.

Ateny, 22. listopada. Na mocy traktatu z rządem belgijskim otworzona będzie wkrótce bezpośrednia komunikacja statkami paroweni między Belgią a Lewantą.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Kołomyjskim.)

Kołomyja, 18. list. Według doniesień handlowych w pierwszych 15 dniach bieżącego miesiąca były na targach w Kołomyi, Śniatynie i Kutach w przecięciu za korzec pszenicy 9r.36k.—9r.50k.—11r.25k.; żyta 5r.21k.—4r.34k.—4r.54k.; jęczmienia 3r.42k.—2r.34k.—3r.2k.; owsa 1r.36k.—1r.32k.—1r.38k.; hreczki 4r.35k.—3r.54k.—0; kukurudzy 4r.—3r.20k.—4r.; kartofli 2r.27k.—1r.52k.—2r. Za cetnar siana 1r.—1r.20k.—1r.40k.; wełny w Kutach 30r. Sag drzewa twardego sprzedawano po 7r.24k.—20r.—7r.50k., miękkiego po 5r.30k.—0—5r.50k. Funt mięsa wołowego kosztował 3³/₅k.—6k.—4k. i garniec okowity 1r.40k.—2r.—2r. mon. konw.

Kurs lwowski.

Dnia 1. grudnia.	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski mon. konw.	4	50	4	54
Dukat cesarski „ „	4	54	4	57
Półimperyal zł. rosyjski „ „	8	28	8	32
Rubel srebrny rosyjski „ „	1	38	1	39
Talar pruski „ „	1	32	1	34
Polski kurant i pięciozłotówka „ „	1	12	1	13
Galic. listy zastawne za 100 złr.)	80	42	81	12
Galic. listy zastawne za 100 złr.) bez kuponów	75	26	76	—
5% Pożyczka narodowa	83	15	84	—

Dnia 1. grudnia.	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	—	—
„ sprzedał „ „ 100 po	81	30
„ dawał „ „ za 100	81	—
„ żądał „ „ za 100	—	—
Wartość kuponu od 100 złr.	1	40

Wiedeński kurs papierów.

Dnia 28. listopada.	w przecięciu
Obligacje długu państwa 5% za sto 82 ¹ / ₂ 7 ¹ / ₈ 1 ¹ / ₈	82 ⁵ / ₈
detto pożyczki narod. 5% „ 83 ¹ / ₁₈ 1 ¹ / ₈	84 ¹ / ₈
detto z r. 1851 serya B. 5% „ —	—
detto z r. 1853 z wypłatą 5% „ —	—
Obligacje długu państwa 4 ¹ / ₂ „ —	—
detto detto 4% „ —	—
detto z r. 1850 z wypłatą 4% „ —	—
detto detto detto 3% „ —	—
detto detto 2 ¹ / ₂ „ —	—
Pożyczka z losami z r. 1834 „ —	—
detto detto z r. 1839 127 ¹ / ₂ 1 ¹ / ₈	127 ⁵ / ₈
detto detto z r. 1854 110 ³ / ₄ 111	110 ⁷ / ₈
Obl. wiedz. miejskiego banku 2 ¹ / ₂ „ —	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850 5% „ —	—
Obl. indemn. Niż. Austr. 5% „ —	—
detto galicyjskie i węgierskie 5% 76 76 ¹ / ₂ 1 ¹ / ₈	76 ⁵ / ₈
detto krajów koron. 5% „ —	—
Akeye bankowe 1065 1058	1062
Akeye n. a. Tow. eksp. na 500 złr. 586 ¹ / ₈	586 ¹ / ₈
Akeye c. k. uprz. Tow. kred. dla hand. i przem. 324 ³ / ₈ 326 325	324
Akeye kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr. —	—
Akeye kolei żel. Glognickiej na 500 złr. —	—
Akeye kolei żel. Edynburskiej na 200 złr. —	—
Akc. kol. Budziń.-Lincko-Gmundz. na 250 złr. —	—
Akeye Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr. 580 579	580
Akeye austr. Lloyd'a w Tryeście na 500 złr. —	—
Galic. listy zastawne po 4% na 100 złr. —	—
Renty Como —	—

Wiedeński kurs weksłów.

Dnia 28. listopada.	w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych 88 ¹ / ₈	88 ¹ / ₈ 2 m.
Augsburg za 100 złr. kur. 106 ¹ / ₈ 1 ¹ / ₈ 1.	106 ¹ / ₈ 3 m.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 ¹ / ₂ fl. 105 ¹ / ₈ 105 105 ¹ / ₈ 1.	105 ¹ / ₈ 3 m.
Genua za 300 lire nowo Piemont. —	— 2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank. 78 ¹ / ₈ 1 ¹ / ₈	78 ¹ / ₈ 2 m.
Lipsk za 100 talarów —	— 2 m.
Liwna za 300 lire toskań. —	— 2 m.
Londyn za 1 funt. sztrl. 10—17 16	10—16 ¹ / ₂ 3 m.
Lyon za 300 franków —	— 2 m.
Medyolan za 300 lire austr. 104 ⁷ / ₈ 7 ¹ / ₈ 1.	104 ⁷ / ₈ 2 m.
Marsylia za 300 franków —	— 2 m.
Paryż za 300 franków 122 ³ / ₈ 5 ¹ / ₈	122 ³ / ₈ 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para 262 263	262 ¹ / ₈ 31 T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para 463	463 T. S.
Cesarskie dukaty 9 ¹ / ₈	9 ¹ / ₈ Agio.
Dukaty al marco —	— Agio.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 1. grudnia.
Oblig. długu państwa 5% 82 ⁵ / ₈ ; 4 ¹ / ₂ 71 ³ / ₈ ; 4% 64 ¹ / ₈ ; 4% z r. 1850 — 3% —; 2 ¹ / ₂ % —. Losowane obligacje 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akeye bank. 1075. Akeye kolei półn. —. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 576. Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akeye niższo-austr. Towarzystwa eskomtowego à 500 złr. 590 złr.

Amsterdam 1. 2 m. — Augsburg 106 $\frac{5}{8}$ 3 m. Genua — 1. 2 m. Frankfurt 105 $\frac{1}{2}$ 2 m. Hamburg 78 $\frac{1}{4}$ 2 m. Liworna — 1. 2m. Londyn 10 — 16 $\frac{1}{2}$ 2 m. Medyolan 104 $\frac{3}{4}$. Marsylia 122 $\frac{5}{8}$. Paryż 122 $\frac{3}{4}$. Bukareszt 264. Konstantynopol — Smyrna — Agio duk. ces. 9 $\frac{5}{8}$. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. — 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 77 $\frac{1}{2}$. Renty Como. — Pożyczka z r. 1854 110 $\frac{1}{2}$. Pożyczka narodowa 84. C. k. austr. akcyje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. — fr. Akcyje c. k. uprzyw. zakładu kredyt. 329. Hypotekar. listy zastawne — Akcyje zachodniej kolei żelaznej 205 $\frac{1}{2}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. grudnia.

Hr. Komorowski Adam, z Konotopa. — PP. Schanz, c. k. generał-major z Derewacza. — Malinowski Stanisł., z Horozanki. — Pietruski Teofil, z Łomi. — Papara Stanisław, z Żółkwi. — Obertyński Henryk, z Cieląza. — Pruszyński Zygmunt, z Brodów.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. grudnia.

PP. Sadowski Michał, do Krakowa. — Borowski Mateusz, do Hurka. — Hampel, c. k. kapitan, do Dembicy. — Kamieniecki, c. k. kapitan, do Przemyśla. — Łokucijowski Ludwik, do Żółkwi. — Lewicki Józef, do Żółtaniec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie dnia 29. i 30. listopada.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	324.32	— 8.3°	86.8	połudn.-zach. si.	pochmurno
2. god. popoł.	323.13	— 3.1°	80.0	zachodni "	śnieg
10. god. wiecz.	322.18	— 3.2°	91.3	połudn.-zach. "	"

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	322.89	— 3.5°	94.5	połudn.-zach. ci.	pochmurno
2. god. popoł.	322.90	— 1.9°	82.2	północny si.	śnieg
10. god. wiecz.	321.72	— 4.0°	94.2	" "	"

Wysokość śniegu 50'''.

Wysokość śniegu 46'''.

T H A T U.

Dziś: Na korzyść panny Wilhelminy Bervison, przedst. niemieckie „Sylphide, das See-Fräulein.“

Jutro: „Lwy i Lwicy“, komedia w 3 aktach. (Drugi występ panny Michaliny Nowickiej.)

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY stanu galicyjskiej kasy oszczędności

z dniem 30. listopada 1856.

Stan czynny.

	złr.	kr.	den.	złr.	kr.	den.
Gotowizna	47.911	52	2	—	—	—
Papiery publiczne:						
a) nieulegające kursowi i płatne za okazaniem	140.000	—	2	—	—	—
b) z terminem najdłuższym sześciu miesięcy	111.440	—	—	—	—	—
c) sprzedajne po kursie	179.845	49	2	—	—	—
Zastawy:						
kwoty udzielone na papiery i monety z terminem najdłuższym dni 90	105.845	—	—	—	—	—
Weksle:						
których terminu nie nadeszły	87.820	—	—	—	—	—
Pożyczki hipot.:						
a) ziemskie	1.797.042	35	—	—	—	—
b) miejskie	783.378	46	—	—	—	—
Rachunek różnych osób: drobne należności i niedobory	478	5	2	—	—	—

Stan bierny.

Wkładki na książeczki: było z końcem zeszłego miesiąca	złr. 3,055.652	kr. 26 $\frac{3}{4}$	d. —			
w m. b. włożyło 597 stron	złr. 87.838	kr. 39 $\frac{3}{4}$	d. —			
" " " wypłacono 636 stronom	— 103.686	— 17 $\frac{3}{4}$	—			
Przewyżka zwróceń	— 15.847	— 38 $\frac{1}{2}$	—	złr. 3,039.804	kr. 48	den. 2
Zakłady publiczne na rachunkach ciągłych mają				— 8.937	— 40	—
Ogół	— 3,253.761	— 18	— 2	— 3,048.742	— 28	— 2
Odjąwszy sumę mniejszą od większej	— 3,048.742	— 28	— 2			
Przewyżka surowa stanu czynnego stanowiąca fundusz do rozliczenia się w końcu roku ze stronami z należnych im prowizji	złr. 205.018	kr. 50	den. —			

Lwów, dnia 30. listopada 1856.

Od Dyrekcji galicyjskiej kasy oszczędności.

KRONIKA.

— Generał książę Woroncowa Michał zmarły podług doniesień telegraficznych na dniu 18. listopada o godzinie 4. po południu w Odesie. Był syn hrabi Szymon Woroncowa; urodzony 17. maja 1782, zatem w chwili zgonu miał lat 74. Mówiono o nim nieraz, że rodem jest Anglik, ale mylono się, gdyż ojciec jego został dopiero w jakiś czas po narodzeniu tego syna ambasadorem w Londynie; lecz wkrótce wiódł w Anglii życie prywatne, gdy oświadczenie się Cesarza Pawła za Napoleonem przerwało jego misję dyplomatyczną. Po wstąpieniu na tron Cesarza Aleksandra I. objął książę Szymon napowrót swoją posadę i pozostał w Londynie aż do zgonu swego w roku 1832. Tym sposobem otrzymał zmarły teraz syn jego Michał angielskie wychowanie, a córka jego poszła za lorda Pembroke i jest matką sławnego Sydneya Herberta. Książę Michał Woroncowa wstąpił w 19. roku do armii rosyjskiej i służył w Kaukazy, a potem w wojnach napoleońskich w latach 1812—14. Później reprezentował Rosję na konferencji w Akwisgranie, a w roku 1823 został gubernatorem Nowej Rosji i pozostał na tej posadzie aż do wybuchnięcia ostatniej wojny. W ciągu tego czasu brał w roku 1828 udział w kampanii w Turcyi, i objął po zranieniu Menżykowa naczelną dowództwo. W roku 1845 należał do wyprawy na Czerkiesów, zdobył Daryo, jedną z twierdz Szamyla i otrzymał w nagrodę tytuł księcia. Cywilna administracja jego była doskonała i wszechstronnie chwalebna. Za wybuchnięciem ostatniej wojny dozwolono mu złożyć ten urząd na usilną prośbę i dopiero na krótki czas przed śmiercią powrócił książę Michał na posadę gubernatora do Odesy.

— Noworosyjski kalendarz na rok 1853 zawiera zwięzły opis wszystkich miast i włości w nowej Rosji i w Bessarabii, a między tem znajduje się o tak mało znanym Bołgradzie następująca wiadomość: „Bołgrad jest pięknie zbudowanym miasteczkiem w niższym budjakijskim obwodzie kolonialnym prowincji bessarabskiej nad rzeką Jałpukiem; jest też siedzibą główną administracji kolonistów zadunajskich. Liczy 8305 mieszkańców w 1037 domach po większej części murowanych, ma szkołę trywialną dla chłopców i dziewcząt, piękną kościół katedralny i kościół cmentarny, gdzie spożywają zwłoki generała Insow'a, który jest głównym założycielem kolonii tutejszych. Dalej posiada 5 spichrzów na zboże należących komunie a 13 prywatnych, ogród publiczny, 675 ogrodów prywatnych, 15 fabryk świec, 2 fabryk mydła, 5 cegelni, 7 pieców garncearskich, 8 farbiarni, 14 szynków, 1 oberżę i 42 sklepów z towarami. Obszary pól komunalnych wynoszą 22.765 „desiatyn“ (1 $\frac{1}{2}$ morgów u nas zwyczajnych). Przy drodze wiodącej do Izmailowa znajduje się pomnik wzniesiony przez kolonistów na tem miejscu, gdzie Cesarz Mikołaj roku 1828 stał obozem podczas pochodu

swego ka Dunajowi.“ Z tego opisu okazuje się, że „Moniteur de la Flote“ mylnie podawał, jakoby Bołgrad było miastem nieznaną o 400 mieszkańców, i o posiadanie którego to miejsca niewarto się sprzeczać. Niemniej mylili się w tej mierze i dyplomaci mocarstw zachodnich, a jednak gdyby zajrzeli do geografii rosyjskiej, byłby się łatwo przekonali, że Bołgrad leży nad rzeką Jałpukiem, a zatem w pobliżu Dunaju. O innym Bołgradzie lub „Tobaku“ nie ma żadnej wzmianki ani w tym kalendarzu, ani w drogoskazy, według którego Bołgrad leży o 41 wiorstw od Izmailowa, a o 216 wiorst od Odesy.

— Pewien podróżny pisze ze wschodu: Morze czerwone upośledzone jest od przyrody w niejednym względzie, lecz za to posiada też i wiele zalet. Do morza tego nie wpada żadna rzeka splawna, którąby dostać się można w głąb kraju; wybrzeża są puste, brak im wody do picia i zamieszkałe są przez ludność zbójczą; do brzegów morskich przytykają stoki i wyżyny bardzo nieprzystępne. Wiatry na tem morzu bardzo niestałe, i niedozwalają urządzić regularnej żeglugi. Oprócz tego pełno skał w tem morzu, które utrudzają żeglugę nadzwyczajnie. Zresztą zaś nie dają najznaczniejsze nawet portu morza czerwonego bezpieczeństwa dostatecznego przeciw burzom; wniknięcie do Babel-Mandeb (bramy udręczenia) jest niezmiernie trudne, a przez sześć miesięcy co roku dla okrętów żaglowych prawie niedostępne. Z drugiej strony sprzyja bogactwo krajów sąsiednich wielce handlowi na morzu czerwonym: Abisynia i kraje galladzkie dostarczają mu swych skarbów; z Jemen przechodzi kawa wyborna; zostaje też w bezpośredniej styczności z urodzajnym Egiptem i jest prostym szlakiem dla indyjskiego handlu przewozowego. Wybrzeża aczkolwiek puste dostarczają gumy, myry i kadzidla, a w morzu ukrywają się skarby nieocenione i nieprzebrane, jako to: perły, macica perłowa i skorupy żółwie. Nie brak też i rąk do wydobycia tych skarbów. Zamieszkałe tam szczepy pasterskie są oraz i dobrymi majtkami, i z równą zręcznością dosiadają dromederów jak i władają łódkami swemi na morzu. Przy tem unieją doskonale i w morzu nurtować. Arabowie w tem się różnią od Europejczyków, że nie przykładają się wyłącznie tylko do jednego rzemiosła, lecz wybierają sobie rozmaite zatrudnienia dziś takie, jutro zaś inne. Dlatego też każdy pasterz w tych krajach jest oraz dobrym majtkiem i rybakiem; rad się trzyma lądu, lecz w razie potrzeby umie sprawić się dobrze i na morzu. Wszyscy dobrze pływają, a wielu z nich jest także i dobrymi nurkami. A jednak nieoddają się stalemu zatrudnieniu na morzu z wyjątkiem może tylko mieszkańców w Dahalaku, którzy niemal całe swe życie przypędzają na morzu.